

Д. ЁРМАТОВА

ЮСУФ
ВА
ЗУЛАЙХО

ТОШКЕНТ

УЎК: 184.7+1.2
КБК 83.4 (5Ў36)3
Ё-84

Ё-84 Д.Ёрматова. Юсуф ва Зулайхо. –Т.: «Navro‘z»
нашриёти, 2014, 192 бет.

ISBN 978–9943–381–04–9

Ушбу китобда муборак ишқ ҳақидаги дostonларидан бири – Юсуф ва Зулайхонинг севги қиссаси насрий тарзда баён этилган. Буюқ севги қиссаси қахрамонларнинг ҳаёт йўли, ишқ дардида чеккан азоб-укубатлари тасвирланган.

Муаллиф дostonни насрий тарзда баён этишга жазм этаркан, Абдурахмон Жомий ва Рамз Бобожоннинг шу мавзудаги «Юсуф ва Зулайхо» дostonлари билан танишиб чиқди. Бундан ташқари, дostonга оид бир қатор маълумотларни ўқиб-ўрганиб, асарини ўзига хос тасвирлар, бадий безаклар билан бойитди. Ушбу дostonда бошқаларга ўхшамаган ташбеҳлар ва деталлардан фойдаланди, кўпроқ табиатга мурожаат этиб, ўхшатишлар қилди. «Юсуф ва Зулайхо» дostonи бугунги кунда ҳам севиб ўқилади. Ушбу мавзу мактаблар, академик лицей ва касб-хунар коллежлари ҳамда ОТМ муассасаларининг дарсликларига киритилган. Адабиётни ўрганаётган бакалавр йўналиши талабалари, илмий изланиш олиб бораётган магистрлар, докторантлар, мутахассислар учун фойдаланиладиган адабиётлар қаторига киради.

Муаллиф ушбу севги дostonи бўйича билдирилган фикр ва мулоҳазаларни кутиб қолади ва китобхонларга олдиндан миннатдорлик билдиради.

ISBN 978–9943–381–04–9

© «Navro‘z» нашриёти, 2014.

ДИЛОРОМ ЁРМАТОВА ТОМОНИДАН ЁЗИЛГАН «ЮСУФ ВА ЗУЛАЙХО» АСАРИНИНГ НАСРИЙ БАЁНИ ҲАҚИДА

Серғайрат, тиниб-тинчимас олима-профессор, Турон фанлар академиясининг академиги Дилором Ёрматова қишлоқ хўжалиги мавзусидаги қатор тадқиқотлари, салмоқли китоблари, зайтун, соя ўсимликларини етиштириш ва буғдой навларини яратиш соҳасидаги тажрибалари, амалиёти, эришган натижалари билан жамоатчиликка яхши таниш.

Айни чоғда, Д.Ёрматова бадиий, публицистик ижод билан ҳам шуғулланади: бир қанча ҳикоя ҳам ёзиб қўйган, баъзиларида мароқли сюжетлар мавжуд. Олиманинг узлуксиз ижод қилиши натижасида бора-бора услуб силлиқлашиши, тил бойиши кундан кунга кўзга ташланмоқда. Кейинги ёзган асарлари, айниқса, «Юсуф ва Зулайхо» муҳаббатининг насрий баёни шундан далолат бериб турибди. Ҳарқалай, муаллиф жиддий, масъулиятли ишга қўл урган, катта меҳнат қилгани кўриниб турибди. Шоирлар султони Алишер Навоий устоз, пир деб улуғлаган Абдурахмон Жомий «Юсуф ва Зулайхо» деган гўзал дoston машқ этган. Буюк немис шоири Гёте ҳам «Юсуф ва Зулайхо» муҳаббатини шеърий йўсинда таърифлаган.

Халқ оғзаки ижодида бу буюк муҳаббат ҳақида жуда кўп сонли эртак, дostonлар мавжуд. Юсуф ва Зулайхо севгиси ҳақида жами 150 (шундан 50 таси бадиий) асар яратилган. Миллий энциклопедиямизда Абдурахмон Жомий, Дурбек, Атоий, Рағбузий, Гёте, Хоразмий ва бошқа улуғлар қўл урган мавзуларга яна қайтиш ўзига хос жасорат, бениҳоя катта масъулият талаб этади.

Ушбу кўлёмани ўқий туриб Д.Ёрматованинг Самарқанд вилоятининг Жом қишлоғида таваллуд топгани учун Абдурахмон Жомийнинг ёзган «Юсуф ва Зулайхо» асарига иштиёқ билан мурожаат этган афсонавий муҳаббат тафсилотини насрда баён этишга жазм қилган, деган фикрга олиб келади.

Китобда буюк севги қиссаси олдингиларга ўхшамаган бошқа кўринишда, қаҳрамонларнинг ҳаёт йўли, ота-онанинг фарзандга меҳри ва севишганларнинг ишқ дардида чеккан азоб-уқубатлари тасвирланган. Муаллиф асар давомида табиатга жуда кўп мурожаат қилган ва чиройли ташбеҳ ҳамда ўхшатишлардан фойдаланган. Асарда муаллиф ўз олдига қўйган вазифани уддалаган.

Ўйлаймизки, «Юсуф ва Зулайхо» асари кўпчиликка манзур бўлади ва китобхонлар буюк севги қиссасини иштиёқ билан ўқишади.

Сайди Умиров – Ўзбекистон журналистлар ижодий уюшмаси аъзоси;

Маҳкам Маҳмудов – Ўзбекистон ёзувчилар уюшмасининг аъзоси.

МУҚАДДИМА

«Юсуф ва Зулайхо» номли севишганлар достони бутун ер юзидаги халқларнинг дурдона асари ҳисобланади. Дарҳақиқат «Юсуф ва Зулайхо» достони турли тилларда ёзилган ва қадим ўтмишимиздан бугунгача миллий бойлик сифатида улуғланиб келинади.

Асарнинг дастлабки тарихи эрамизгача бўлган халқ оғзаки ижодидан бошланган. Маълумки, бу дoston ва унинг қахрамонларига мусулмонларнинг муборак китоби «Қуръони карим»да, шунингдек, «Таврот» ва «Инжил» да ҳам алоҳида суралар бағишланган.

Бу дostonнинг тарихи жуда қадим ўтмишга тақалади. Инсоният мавжуд экан, бу дoston оғиздан оғизга, сўнгра ёзув орқали бизгача етиб келди. Айтишимиз мумкинки, бу асар ва унинг қахрамонлари халқ орасида ўз мавзуси билан халққа яқин, яъни унинг дардлари, ташвишлари, энг аввало, севги-муҳаббатни баён этгани учун ҳам ҳамон яшаб келмоқда.

Дostonда олға сурилган Ишқ ғоясида даставвал Яратганга бўлган муҳаббат ҳақида сўз кетади. Инсон барча қийноқ ва синовлардан ўтиб, сабр-бардош билан илоҳий ишққа етади. Ишқ йўлидаги муҳаббат азобларини, фироқ ва ҳижронда ўртаниш висолнинг мавжудлигини билдиради.

Шуни айтиш жоизки, бу дostonнинг 150 нусхаси бўлиб, уларнинг талқинлари бир-бирига ўхшамайди. Улардан 50 таси бадий асарлардир. Бу назм гулшанида жавлон урган, қалами ўткир буюк сиймолар ишқ дostonини ўзларича талқин қилиб, китобхонларга етказиб бердилар. Фақат дoston охиридаги бахтли висол кўнгилга ҳуш ёқади.